ROK IV

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

N° 21

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1929 R.

IX KONGRES CHEMJI PRZEMYSŁOWEJ I WYSTAWY W BARCELONIE I SEWILLI

Tegoroczny Kongres, organizowany przez francuskie Stowarzyszenie Chemji Przemysłowej, odbył się w czasie od 13 do 19 października w Barcelonie. Wystawa barcelońska, otwarta nominalnie 2 maja, a praktycznie znacznie później, ściągnęła pokaźną liczbę najrozmaitszych zjazdów i konferencyj, które obradują w tempie powolniejszem i mniej intensywnem, niż zazwyczaj. Atrakcją, odrywającą od sumiennego uczestniczenia w posiedzeniach, jest oczywiście Wystawa.

IX Kongres Chemji Przemysłowej nie wyłamał się z tej tendencji. Aczkolwiek zgromadził kilkuset uczestników z 16-tu krajów świata, jednak zebrania komisyjne prowadzone były w obecności kilku, a najwyżej kilkunastu osób, zaś nieprzybycie prelegenta, sekretarza a nawet przewodniczącego komisji—stało się zjawiskiem powszednim. Nie należy jednak pochopnie wyciągać wniosku, jakoby IX Kongres Chemji Przemysłowej był nieudany. Z powodzi wygłoszonych referatów wyłowić można niektóre, o rzetelnej wartości naukowej lub przemysłowej. Na uwagę zasługuje odczyt p. Serrano, poruszający tematy związane z żywotnem zagadnieniem mieszanek napędowych i znakomity wykład Prof. Sabatier o katalizie.

Dla polskich delegatów na Kongres — Prof. Stanisława Weila i Inż. Tadeusza Zamoyskiego — nadewszystko interesującem i pouczającem było zwiedzenie tegorocznych wystaw hiszpańskich i porównanie ich z Powszechną Wystawą Krajową w Poznaniu. Na wstępie należy stwierdzić, że Sewilla a zwłaszcza Barcelona nie przewyższają bynajmniej wystawy poznańskiej, a w niektórych wypadkach jej ustępują.

Wystawa w Barcelonie: pawilon chemiczny

Wystawa barcelońska odznacza się trzema zasadniczemi cechami:

1) wielkiem bogactwem, a nawet przepychem budynków i urządzeń,

2) niezrównanemi i w podobnie wielkiej skali poraz pierwszy stosowanemi efektami optycznemi. Niezmierne ilości wody: fontan, kaskad i wodotrysków — oświetlane w sposób, przypominający bodaj opowieści Szeherezady — są niezapomnianą atrakcją Wystawy.

3) dziwacznym chaosem w doborze i rozmieszczeniu eksponatów.

Ostatni rys Wystawy sprawia, że trudno jest się zorjentować w istotnych wartościach, jakie reprezentują poszczególne gałęzie wytwórczości. Tak np. eksponaty przemysłu chemicznego rozrzucono na całem terytorjum Wystawy. T. zw. „pałac chemji", którego widok obok umieszczamy, grupuje prawie wyłącznie drobną wytwórczość chemiczną, zajmującą znakomitą większość metrażu i obejmującą prawie wyłącznie firmy hiszpańskie. Wystawiają tu wprawdzie również i inne kraje, ale pawilony „narodowe" mieszczą też przedsiębiorstwa chemiczne. Przemysł chemiczny niemiecki, reprezentowany przedewszystkiem przez I. G. Farbenindustrie A. G., zajmuje część gmachu, poświęconego przemysłowi niemieckiemu; ogólną uwagę zwracają drogie kamienie syntetyczne, eksponowane przez I. G. Część przemysłu chemicznego mieści się w t. zw. „pałacu sztuk przemysłowych", gdzie jednak dowolność rozmieszczenia eksponatów posunięta jest niemal do absurdu: obok perfum i kosmetyków miejsce znalazły fotele dentystyczne i konfekcja futrzana.

Powszechna Wystawa Krajowa potrafiła w

znacznie lepszy sposób zgrupować eksponaty, dając możność zwiedzającemu ogarnięcia całości każdej gałęzi przemysłu.

Wystawa w Sewilli stoi niewątpliwie na wyższym poziomie, jeśli mowa o systematyce. Każdy z krajów Ameryki (nietylko południowej) i półwyspu Apenińskiego zajmuje oddzielny pawilon — lub pawilony — starając się tam dać obraz całokształtu dorobku kulturalnego i gospodarczego, bogactw naturalnych i historji.

Jeśliby wyciągać wnioski na podstawie zgrupowanych eksponatów — wówczas okazałoby się, że jedynymi przedstawicielami przemysłu chemicznego w Ameryce Południowej są przedsiębiorstwa perfumeryjno-kosmetyczne i fabryki mydeł. Wyjątek stanowi Rzplita Chile, w której pawilonie przedstawiona jest szczegółowo eksploatacja, koncentracja i ekspedycja saletry.

Na szczególną uwagę zasługuje pawilon Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej; potrafiły one na stosunkowo nieznacznej powierzchni przedstawić syntezę swojego dorobku gospodarczego. Transparenty, modele i obrazy świetlne — z całkowitem bodaj pominięciem nużących wykresów cyfrowych —, dają znakomity obraz prosperacji Stanów Zjednoczonych A. P.

Obie Wystawy posiadają 2 dodatnie wspólne rysy charakterystyczne:

1) umiar w podawaniu liczb, danych statystycznych i wykresów, których wielkie ilości widzieliśmy na P. W. K. w Poznaniu.

2) szczęśliwe ominięcie nadmiaru reklamy indywidualnej: na pierwszy plan wysunięto charakter eksponatu, na znacznie dalszym znajduje się nazwa firmy wystawiającej.

Zwiedzenie obu wystaw jest niezmiernie interesujące, zwłaszcza z punktu widzenia techniki wystawowej. Nie ulega wątpliwości, że np. współczesne formy sztuki dekoracyjnej znacznie lepiej nadają się jako ramy wystawy, niż przebrzmiałe motywy architektoniczno-malarskie. Stosowanie efektów optycznych w przedstawieniu postępów życia gospodarczego czy kulturalnego zdaje się wysuwać na czoło stosowanych w tym celu metod. Wreszcie mocny akcent eksponatu, zwrócenie uwagi widza na wytwarzany artykuł, a dopiero po zainteresowaniu go dobrocią towaru — podanie w dyskretny sposób nazwy firmy — jest bodaj wyrazem współczesnej reklamy.

ODZNACZENIA W PRZEMYŚLE CHEMICZNYM NA POWSZECHNEJ WYSTAWIE KRAJOWEJ

Dyplomy zasługi otrzymali niżej wymienieni działacze na polu przemysłu chemicznego: Janusz Kirchmayer, Dyrektor Związku Przem. Superfosfatowego; Dr. Józef Landau, Prezes Zw. Przemysłu Chemicznego; Franciszek Maciejewski, Dyrektor Fabr. „Blask"; Dr. Andrzej Rozmiarek, Dyrektor Fabr. „Dr. Roman May"; Inż. Edmund Trepka, Dyrektor Zw. Przemysłu Chemicznego; Inż. Tadeusz Zamoyski, Vice-Dyr. Zw. Przemysłu Chemicznego; Henryk Żak, Właściciel fabr. perfum i przetw. chem.

Następującym przedsiębiorstwom chemicznym przyznano odznaczenia państwowe:

Wielka Nagroda: Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu; Zakłady Solvay w Polsce.

Dyplom Honorowy: Sp. Akc. „Lignoza"; Sp. Akc. „Boruta"; Związek Koksowni S. z o. o.; Sp. Akc. „Strem"; Tow. Akc. „Pepege".

Medal Złoty: Polskie Kopalnie Skarbowe; Sp. Akc. „Azot"; Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych; Przemysł Superfosfatowy; Sp. Akc. „Schicht"; „Fryderyk Puls"; Zakłady Elektro Sp. z o. o.; Tow. Akc. „J. Franaszek"; Fabr. „M. Leszczyński i S-ka".

Medal Srebrny: Sp. Akc. „Radocha"; „W. Karpiński i W. Leppert"; Sp. Akc. „Motor"; Wielkopolska Wytwórnia „Blask"; Zakł. Chem. „Grodzisk"; J. i S. Stempniewicz; Tow. Przem. Chem. - Farmaceut. d. „Magister Klawe"; Henryk Żak; Sp. Akc. „J. D. Potoka Synowie"; Sp. Akc. „F. Karpiński"; Fabr. Płyt. Fotogr. „Alfa".

Medal Bronzowy: Sp. Akc. R. Barcikowski; Sp. Akc. „Ergasta"; Fabr. Ultramaryny „Sommer i Nower"; Fabr. Ultramaryny „Setzer i Werner".

List Pochwalny: „Miraculum" D-ra Lustra; Zakłady Prof. Bujwida w Krakowie.

KRONIKA

Dn. 17 października r. b. odbyło się posiedzennie Zarządu Związku, na którem między innemi załatwiono następujące sprawy:

a) przyjęto w poczet członków Związku firmy:

Rafinerję Olejów i Tłuszczów Roślinnych M. i N. Gurwitsch, Gdańsk, Weisendamm 6.

Olejarnię Jerzego Pimonowa, Wilno, Rossa 6.

b) Wysłuchano sprawozdania i przeprowadzono dyskusję na temat ostatniego stadjum rokowań o traktat handlowy z Niemcami.

c) Postanowiono zwrócić się do wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych z kwestjonarjuszem, dotyczącym potrzeby i możliwości znormalizowania poszczególnych artykułów chemicznych, względnie metod ich badania.

d) Postanowiono zwrócić się do wybitnych działaczów przemysłu chemicznego z prośbą o bliższą współpracę z Sekcją Chemiczną Instytutu Naukowej Organizacji.

e) Wysłuchano sprawozdania Prof. J. Zawadzkiego o zmianach, jakie nastąpiły w kierownictwie Państwowej Szkoły Przemysłowo-Chemicznej i postanowiono powrócić do tej sprawy na następnem posiedzeniu.

Znane angielskie wydawnictwo „The Times", w porozumieniu z Rządem Polskim, wydaje w końcu r. b. drugi przemysłowy numer „Polska i wolne miasto Gdańsk". Ze względu na rozpowszechnienie wydawnictwa i na znaczenie jakie udziałowi przemysłu polskiego nadają czynniki miarodajne, byłoby pożądane aby przedsiębiorstwa chemiczne zainteresowały się wspomnianym numerem przemysłowym, umieszczając w nim opisy i ogłoszenia. Bliższych informacyj udzieli Biuro Związku.

Dn. 1 października odbyło się w Min. Skarbu posiedzenie Rady Towaroznawczej, na którem powzięto — między innemi — następujące uchwały, mogące bliżej zainteresować przemysł chemiczny:

1) Wszelkie tłuszcze utwardzone pochodzenia roślinnego, o zawartości powyżej 3% kwasów tłuszczowych, bez względu na temperaturę krzepnięcia, clone będą analogicznie do tłuszczów technicznych, a więc według poz. 51 p. 1 b.

Tłuszcze utwardzone pochodzenia roślinnego, o zawartości 3% i mniej kwasów tłuszczowych i o temperaturze krzepnięcia poniżej 33° C, uważane będą jako tłuszcze rafinowane jadalne i clone według poz. 51 p. 6 c.; te same tłuszcze, o temperaturze krzepnięcia 33° C. i wyżej, uważane będą jako techniczne i clone według poz. 51 p. 1 b.

2) Szarzeń cynkową (mieszaninę pyłu cynkowego, popiołu cynkowego i bieli cynkowej) postanowiono clić według poz. 131 p. 2, z tem jednak zastrzeżeniem, że proszki podobne, wykazujące przeważającą ilość cynku, a przeznaczone do dalszego przerobu w hutach, będą wpuszczane bez cła. W tym celu Min. Skarbu w drodze okólnika uzupełni interpretację poz. 131 p. 2 następująco: Szarzeń cynkowa dla dalszego przerobu w hutach za pozwoleniem Min. Skarbu — bez cła.

3) Produkty chemiczne, używane do garbowania skór, jak „Pinatone", „Catschemko" i t. d., postanowiono clić według poz. 112 p. 25 c.

4) Wyroby z płótna jutowego, pokrytego masą ceratową, imitującego linoleum, postanowiono clić jako ceratę, według poz. 194 p. 2.

5) Farby drukarskie, zawierające powyżej 5% pigmentu, postanowiono clić według poz. 137 p. 3 b. II.

6) Jedwab surowy „Grège" na tutkach papierowych postanowiono clić według poz. 185 p. 1 a.

W dn. 4 i 21 października odbyły się posiedzenia Rady Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów. Na pierwszy plan porządku obrad wysunęły się sprawy międzynarodowej współpracy gospodarczej i udział w niej Polski. Świadczy to niewątpliwie o wzrastającej aktualności tych spraw, zwłaszcza w związku z sytuacją międzynarodowego rynku pieniężnego.

Położenie w poszczególnych gałęziach naszego przemysłu powinnoby być stale analizowane na tle ogólnych stosunków gospodarczych świata.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 70 poz. 532 z dn. 14 października 1929 ukazało się oświadczenie rządowe z dn. 1 sierpnia 1929 w sprawie wejścia w życie załącznika I do Berneńskiej Konwencji Międzynarodowej o przewozie towarów kolejami żelaznemi. Rozporządzenie to zawiera przepisy, dotyczące sposobu przewożenia całego szeregu produktów chemicznych:

1) materjałów wybuchowych i strzelniczych;

2) amunicji: lontów, zapałów, spłonek;

3) materjałów zapalających i ogni sztucznych;

4) gazów zgęszczonych i skroplonych;

5) materjałów wytwarzających w zetknięciu z wodą gazy zapalne: metali alkalicznych i ziem alkalicznych; węglika wapniowego i azotniaku wapniowego; nadtlenku sodu;

6) materjałów samozapalnych, jak fosfór, sadze i węgiel drzewny świeżo wypalone, masa do czyszczenia gazu świetlnego, nitrocelulozowe nici, służące do wyrobu jedwabiu sztucznego i t. d.;

7) cieczy palnych i materjałów zapalnych w stanie stałym, jak siarka, węgiel drzewny, celuloid i t. d.;

8) materjałów trujących, jak preparaty arszenikowe nieciekłe, żelazokrzem, cyjanek sodu i potasu, sublimat, cynober, farby miedziowe, preparaty ołowiowe, siarczan miedziowy, anilina, chlorany, dwutlenek baru i t. d.

9) materjałów żrących, jak kwasy: siarkowy, solny i azotowy, chlorek siarki, ług żrący, brom, niektóre związki chloru, niektóre związki sodowe, naftalin surowy i t. d.;

10) materjałów budzących odrazę i wydzielających woń przykrą, jak obrzynki skóry do wyrobu kleju, rogi i racice, kości i t. d.

W „Monitorze Polskim" Nr. 245 z dn. 23 października r. b. pod poz. 568 ukazała się instrukcja w sprawie trybu przyznawania przedsiębiorstwom przemysłowym i komunikacyjnym ulg, przewidzianych w Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 (Dz. Ust. R. P. Nr. 36, poz. 329).

Instrukcja wspomniana dotyczy ulg przyznawanych przedsiębiorstwom w t. zw. trójkącie bezpieczeństwa.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	580	zł.
Alkohol metylowy techniczny	—	„
„ „ czysty 99%	—	„
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,68	„
„ granulowany za 1 kg % N_2	1.88	„
Azotan amonowy	103.60	„
Benzen handlowy 90%	91	„
„ czysty	103	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	22	„
Chlorek cynku (ług 50%)	55	„
Chlorek wapna bielący	40	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	900	„
„ „pro narcosi"	1.900	„
Fenol czysty	300	„
Formalina 30%	280	„
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4	„
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305	„
„ techniczna	175	„
Karbid	75—80	„
Karbolineum	45	„
Klej kostny	295	„
Klej skórny	400	„
Krezol	140	„
Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110	zł
Kwas mrówkowy 85%	241	„
„ siarkowy 60° Bé	7,74	„
„ solny bez arsenu	16	„
„ octowy techn. 30%	130	„
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20—8,25	„
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	20	„
Naftalen surowy prasowany	34,50	„
„ czysty w łuskach	68	„
Octan sodu	160	„
„ ołowiu	270	„
Oleina zwierzęca destylat	300	„
„ „ saponifikat	290	„
Oleum 20%	20,85	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	12	„
Smoła preparowana	21	„
Siarczan amonu	43	„
Siarczek sodu 60/62%	70	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16	„
Stearyna	280	„
Superfosfat 16%	13,76—15,20	„
Toluen czysty	120	„

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14 Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA.

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11